

Prefaci

El vestit de bany és el mínim de roba que una societat està disposada a tolerar en públic i, per tant, constitueix el reflex moral d'un país i d'una època. Hi ha qui troba desproporcionat atribuir la qualitat de vestit a una indumentària tan breu com l'actual i prefereix distingir entre banyador —d'una peça— i biquini —de dues—. També hi ha qui considera que, per banyar-se —és a dir, per submergir-se a l'aigua i romandre-hi una certa estona—, no cal cap vestit. Hi ha, doncs, opinions per a tots els gustos, però nosaltres ens decantem per la denominació clàssica de vestit de bany —provinent dels primitius induments de platja, autèntics i complets vestits, que en el llenguatge popular barceloní adoptà la bàrbara fórmula de *traje de bany*— perquè creiem que engloba els nombrosos tipus existents, independentment de la mida.

De manera gens casual, els grans canvis socials experimentats durant els darrers dos-cents anys, de manera especial als països occidentals, han anat acompanyats d'una vertiginosa reducció de les dimensions dels ves-

tits de bany, amb una relació inversament proporcional entre el grau de desenvolupament social i la quantitat de roba exigible, contràriament als recurrents plantejaments conservadors que solen identificar nuesa amb barbàrie, incivilitat o salvatgisme.

Actualment, als països desenvolupats —no solament als occidentals— existeix una autèntica passió per la platja. Els plaers irresistibles de sentir la sorra entre els dits dels peus, percebre els raigs solars damunt la pell, la frescor de l'aigua al voltant del cos o passar llargues hores amb el mínim de roba possible, són motius suficients per animar gran part de la

ciutadania europea, especialment d'aquella que ha de passar la major part de l'any sotmesa a temperatures i climatologies rigoroses, a efectuar llargs desplaçaments, patir aglomeracions i incomoditats per arribar finalment a una platja on els costarà un esforç considerable trobar un lloc on instal·lar la tovallola. Són els efectes del turisme, una activitat nascuda per entretenir les classes benestants, però que esdevingué de masses en tenir accés els treballadors al dret de vacances.

El costum d'anar a la platja és tan arrelat que, probablement, cadascú de nosaltres en pot fer remuntar els seus records a la infantesa. Els meus s'inicien invariablement en una parada de tramvies de la plaça de Sants, tot esperant que el 57 sortís de la cotxera i amb el desig que fos una *jardineria*, comboi de cotxes descoberts, decorats amb petites veles de franges blanques i blaves que li conferien un caràcter molt estiuenc. El 57 avançava pesadament per la carretera de Sants, el Paral·lel i el passeig de Colom, travessava les vies del tren del port i s'endinsava a la Barceloneta pel passeig Nacional, fins a la rotonda davant de l'Aquàrium, on abocava un pasatge bàsicament format per mares i criatures disposades a una intensa jornada aquàtica. La concurrència es distribuïa, segons els gustos i les possibilitats adquisitives, entre els diferents establiments balnearis que existien a la platja de la Barceloneta: els Orientals, els de Sant Sebastià, els de Sant Miquel i els de l'Astillero. Nosaltres solíem triar aquests darrers, uns banys familiars i econòmics que havien viscut temps millors des de la seva fundació, l'any 1856. Després d'abonar l'import de l'entrada, passàvem per recepció i ens endinsàvem als vestuaris femenins... fins que una senyora, molt ofesa, va observar que ja era massa gran i vaig ser-ne expulsat, cap allà als dotze anys. Ja amb els banyadors posats, ben proveïts de tovalloles, flotadors, galledes, pales i rasclats, a més d'un *senatxo* farcit de provisions, emergíem triomfalment a la platja, aleshores de sorra gruixuda, que limitava amb un mar sovint brut i ple de quitrà. Sota el sol, senyores amb vestits de bany de fantasia, gruixuts i artificiosos, pameles de palla i oli solar; i canalla, molta canalla, nens i nenes amb desgangallats models de gènere de punt, rematats amb gomes que cedien per acció de l'aigua salada, el sol i l'ús intensiu. Calia evitar aquells homes sols i misteriosos que, fent-se el despistat, travessaven les cordes que limitaven els establiments veïns i provaven d'introduir-se, davant la desaprovació irada de les mares més prudentes, a la secció reservada al públic familiar amb intencions sospitoses.

Tot això s'esdevenia a mitjan anys seixanta, en un ambient popular on encara imperava el vell estil, però ja s'albiraven els grans canvis socials que es traduïrien espectacularment a la platja, amb una reducció inaudita dels vestits de bany. El biquini ja feia vint anys que existia i a l'aleshores gairebé mítica Costa Brava ja era força habitual, però la seva presència encara era escassa a les platges familiars que freqüentàvem. Cal tenir en compte que molt poc abans, el 1960, la Dirección General de Seguridad

GRANDES ALMACENES DE EL SIGLO

RAMBLA DE LOS ESTUDIOS 5 Y UCLLA 10 Y 12

BARCELONA

Vestido de lana azul, colorido, adornado con una ligera decoración.
Para niñas de 4 a 6 años, a price 14.
Para niñas de 6 a 8 años, a price 20.
Para niñas de 8 a 12 años, a price 24.

Vestido de la tela de punto y brocado con decoración, para niñas de 9 a 12 años, a price 16, 20 y 24.

Vestido de tejido de punto y lana en combinación, para niñas de 12 a 14 años, a price 13, 15 y 18.

Vestido de tejido de punto, adornado con brocado con flores, para niñas de 14, 16 y 18.

Vestido de lana azul, brocado y decorado, adornado con flores, para niñas de 14 años, a price 18.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, adornado con flores.
Para niñas de 4 años, a price 14.
Para niñas de 6 años, a price 20.
Para niñas de 8 años, a price 24.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 4 años, a price 14.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 6 años, a price 20.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 8 años, a price 24.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 10 años, a price 30.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 12 años, a price 36.

Vestido de lana de algodón, tejido con brocado, color azul, adornado con flores, para niñas de 10 años, a price 18.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 12 años, a price 24.

Vestido de lana de algodón, tejido con brocado, color azul, adornado con flores, para niñas de 14 años, a price 30.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 16 años, a price 36.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 18 años, a price 42.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 20 años, a price 48.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 22 años, a price 54.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 24 años, a price 60.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 26 años, a price 66.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 10 años, a price 18.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 12 años, a price 24.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 14 años, a price 30.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 16 años, a price 36.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 18 años, a price 42.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 20 años, a price 48.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 22 años, a price 54.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 24 años, a price 60.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 26 años, a price 66.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 10 años, a price 18.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 12 años, a price 24.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 14 años, a price 30.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 16 años, a price 36.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 18 años, a price 42.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 20 años, a price 48.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 22 años, a price 54.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 24 años, a price 60.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 26 años, a price 66.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 10 años, a price 18.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 12 años, a price 24.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 14 años, a price 30.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 16 años, a price 36.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 18 años, a price 42.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 20 años, a price 48.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 22 años, a price 54.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 24 años, a price 60.

Vestido de lana azul, colorido y decorado con brocado, para niñas de 26 años, a price 66.

Anunci dels prestigiosos grans magatzems *El Siglo* per a la temporada d'estiu de 1889. Juntament amb dos models de banyador de cotó, eren presentats vestits de llana i punt, *matinés* de diversos materials i espectaculars barrets de palla profusament decorats amb flors, llaços i cintes.

espanyola persistia a recordar les normes imperants, entre les quals la rigorosa prohibició d'*el uso de prendas de baño que resulten indecorosas, como las llamadas "de dos piezas" para las mujeres y "slips" para los hombres*, per tal d'evitar qualsevol manifestació que pugne con la *honestidad y el buen gusto tradicionales entre los españoles*.

Per als nens i nenes de la meua generació, la paraula biquini tenia més a veure amb un sandvitx calent de pernil i formatge, un berenar encara més desitjable que un suís amb melindros del carrer Petritxol, que no pas amb un reduït vestit de bany femení. Tanmateix, aviat agafaria embranzida i en pocs anys acabaria per imposar-se a tot arreu, primer entre les noies més joves, per estendre's tot seguit a dones de qualsevol edat. *Costums moderns*, en deia la generació precedent, adepta encara al vell refrany que sentenciava *home de banys, home de pocs anys. No sé on anirem a parar*, s'exclamava l'àvia davant del biquini que s'acabava de comprar la néta, però en realitat no constituïa cap novetat. Només cal observar el model de dues peces que il·lustra el primer capítol d'aquest llibre (corresponent a un mosaic del segle IV, trobat en una casa romana de Sicília) i comparar-lo amb el que llueix la noia que apareix a la coberta d'una revista publicada el 1981 (reproduïda a la pàgina 151), per comprovar-ne la sorprenent similitud. La noia romana mostra un conjunt que era conegut per *strophium*, mentre la nostra coetània vesteix un *v-kini* amb sostenidors de tipus *bandeau*, segons la terminologia de la moda actual. Simple qüestió de noms — i de teixits, sens dubte —, però res de nou sota el sol. Havien hagut de passar, això sí, setze segles de foscor, d'ocultació sistemàtica del cos, de limitació dels moviments i de segrest de la voluntat per tornar allà on érem.

A Europa, la situació no mostrà signes de canvi fins al segle XVIII, quan es va començar a promoure una pràctica excèntrica, reservada inicialment a l'aristocràcia: el bany de mar. A les dones, no pas als homes, se'ls exigia modèstia en el vestir i decència en el comportament, conceptes de valor relatiu i difícil definició, lligats a uns *bons costums* que feien molt difícil la pràctica d'aquesta activitat. Cap a 1860 va aparèixer la primera indumentària específicament concebuda per permetre el bany públic femení, el model *princess*, que deixava solament la cara i les mans al descobert però, tot i així, constituï un escàndol majúscul. L'indument era constituït per un vestit de màniga llarga, amb faldilla fins més avall dels genolls i llastada amb ploms per tal d'evitar vols inoportuns. A sota, uns bombatxos lligats als turmells i mitges opaques. El conjunt era confeccionat amb teixit de llana i es completava amb unes sabates de loneta i un barret, a banda de la roba interior, cotilla inclosa, fins a totalitzar un pes capaç d'arrossegar cap al fons la més intrèpida de les banyistes, sempre que hagués tingut la gosadia d'intentat nedar. I a tot això encara calia sumar-hi una persistent segregació per sexes, costum imposat per un excés de prejudicis que no començaria a remetre fins ben entrat el segle XX. El 1920 un moralista anglès encara s'atreveí a escriure al periòdic *Daily Mail* que el fet que *les*

ARTICULOS PARA CAMPO VIAJE Y BAÑOS

N.º 1. Trajes baño de algodón azul marino, tamaño ordinario a	10 ^{ms}	N.º 6. Mantelones de punto, lana 50% 240 cms a Ptas. 3,375, 3,56 y	2 ^{ms}
N.º 2. Trajes baño de algodón azul marino, tamaño a	15 ^{ms}	N.º 7. Trajes baño de punto, lana 50% 240 cms a Ptas. 4, 3,75, 3,60 y	3 ^{ms}
N.º 3. Chaqueta de lino, de última novedad, adaptada con amovible a	26	N.º 8. Capas de lana con, terciado color, para señora a Ptas. 28 y	10 ^{ms}
N.º 4. Trajes baño de algodón azul marino con amovible, para señora a Ptas.	12 ^{ms}	N.º 9. Abrigos de lana para señoras, con 50% de amovible a Ptas.	23

ALMACENES JORBA BARCELONA - MADRIDA

MAÑANA LUNES EMPIEZA LA GRAN VENTA DE Trozos y Saldos
Procedentes de la reciente LIQUIDACIÓN

MOQUETEROS
De primera repostería:
Tamaño: 4x6 4x8 4x10 4x12
Cama cubierta, Ptas. 2,25 2,50 2,75 3,00
Cama sin cubrir, " 1,75 2,00 2,25 2,50

COLECCIONES
Categorías de su más famoso:
Tamaño: Cama 2x2 2x2 2x2 2x2
Prestos: 2,75 2,75 2,75 2,75
De lana alpaca: 2,75 2,75 2,75 2,75
De lana alpaca: 2,75 2,75 2,75 2,75

Guardapolos
Guardapolos de lana, con forro de lana, para señoras, con 50% de amovible, Ptas. 12^{ms} 10^{ms}

Els costums havien evolucionat notablement el 1923, data de publicació d'aquest anunci de Can Jorba, que presentava una sèrie de banyadors i complements de platja, però també una àmplia selecció d'articles de camp i viatge, entre els que no podien faltar motxilles, maletes, mundos, vestits d'esport i els clàssics guardapolos per a automobilistes.

noies apareguin com un scotch terrier mullat, ha convertit el bany mixt en la principal causa del descens de matrimonis, alhora que gran part del malestar que regna al país és degut a la bàrbara permissivitat de la vestimenta femenina. Al cap de pocs dies, una carta signada per una noia moderna recordava a l'articulista que *quan nadem o seiem al trencant de les ones, ho fem únicament pel nostre gaudi personal i en benefici de la nostra salut, no pas per complaure els espectadors, siguin puritans o no!*, mentre altres noies puntualitzaren que la dificultat de casar-se no era motivada per la seva suposada aparença canina en sortir de l'aigua, sinó per l'escassetat d'homes joves a conseqüència de la gran sagnia provocada per la Primera Guerra Mundial. Era perceptible, doncs, una creixent capacitat de resposta femenina al convenciment obsessiu —majoritàriament, però no exclusivament, masculí— que el cos més o menys desvestit d'una dona implica, per naturalesa, una mena de perversitat que condueix directament al vici i la depravació.

Malgrat els advertiments dels moralistes, aviat es pogué comprovar que el fet que homes i dones compartissin les mateixes àrees de bany, no derivava en les funestes conseqüències anunciades. Finalment, marits i mullers, mares i fills, amics i amigues, desconeguts i desconegudes podien conviure a la platja sense que passés absolutament res. Transcendental descobriment!

Amb la decidida incorporació de la dona als plaers de l'aire lliure, els banyadors van donar un pas decisiu, per iniciar una reducció imparabile. Progressivament van desaparèixer les sabates i els barrets, van ser arraconades les cotilles, es van escurçar les mànigues i els camals, van aprofundir-se els escots, tant del davant com del darrere, fins que als anys trenta, amb la popularització del mallot i el bronzejat, homes i dones van compartir models idèntics de banyador, fenomen igualitari inaudit. Ben aviat, però, els homes s'alliberarien de la part superior per no recuperar-la mai més, mentre les dones no ho aconseguirien fins molts anys després, i encara de manera limitada a uns quants països i establiments, ja que preval la norma ben estesa de considerar el tors femení amb criteris estètics i morals força més rigorosos que no pas el masculí.

Qualsevol reducció en el tall o la configuració del vestit de bany femení, ha topat invariablement amb l'oposició de determinats sectors socials. Quan van aparèixer els primers models que deixaven el genoll al descobert van ser acollits com una mostra intolerable de desvergonyiment, igual com el biquini va ser considerat indecent una colla d'anys, fonamentalment perquè deixava el melic al descobert. Una analista de moda americana arribà a definir el biquini com *una peça que ho revel·la tot d'una dona, llevat del seu cognom de soltera*; una revista italiana vaticinà que només serviria per prendre el sol en indrets privats, com ara a bord d'una embarcació en alta mar; un comentarista espanyol decretà que la desvergonyida que s'arrisqués a aparèixer *con dos discos de tejido sobre los*

ARTICULOS PARA VIAJE, CAMPO Y BAÑO

En todos los departamentos correspondientes a estos artículos, encontrará el cliente necesidad a precios, como siempre, los más convenientes.

Cañado de lana, Sombrillas, Parosoles, Hamacas, Tiendas de campaña, Caseros baño, Sombreros, Maletas, Maletines, Trajes baño, Albornoces, Sábanas y Toallas rusas, Aletas flotantes, Cinturones corcho para nadar, etc., etc.

En Tejidos de novedad presentamos nuevas y extensas colecciones en Sedas y Puntadas Algodón.

SHANTUNG

El artículo de más formidable éxito de la temporada, muy propio para trayectos de campo y playa, lavable, de muy buen resultado y económico.

La calidad que nosotros tenemos puesta a la venta en un gran surtido de colores, es muy superior,

precio 3'50 Ptas. metro.

ALMACENES
JORBA
BARCELONA Y MADRID

L'estètica art déco dominava completament aquest avantguardista anunci de Can Jorba, publicat el 1931. Cal destacar els extrems estampats d'inspiració cubista, que confereixen al conjunt un caràcter elegant i modern alhora. Entre els complements, no podien faltar barnussos, parasols, *aletes flotants* i cinturons de suro.

senos y un triángulo escueto algo más abajo, pasarán a ser miradas con aire ofendido o desdeñoso y no merecerán sino risas y desprecios; el papa de Roma en condemnà severament l'ús; religiosos de totes les confessions imploraren a les seves feligreses que no cedissin a la temptació; la força pública s'esmerçà a reprimir-ne l'ús. Tot fou inútil. Res no evità que les platges s'omplissin de banyadors de dues peces, cada cop més reduïts, fins esdevenir el vestit de bany més habitual entre les dones de bona part del món. El mateix biquini encara s'empetitiria, amb l'aparició dels models de cordillets primer, la calça de tipus tanga després i, finalment, la supressió dels sostenidors, pràctica molt estesa en alguns països, entre el quals Catalunya, ja sense més dificultat d'implantació que uns tímids escarafalls.

La reducció dels banyadors —facilitada per l'ús de materials elàstics i perfectament amotllables al cos, com l'elastà— arribà a ser tan radical, que a la dècada dels vuitanta els especialistes van predir-ne la inevitable desaparició, però fou aleshores quan el nostre protagonista donà mostres d'un vigor extraordinari. Sota el lideratge d'una indústria dinàmica i altament creativa, es van recuperar formes i models del passat, segons criteris purament estètics que han triomfat allà on els condicionants morals donaven la batalla per perduda. Això no vol pas dir que els partidaris de l'extinció hagin cedit. La comunitat nudista internacional és nombrosa i comparta amb platges i establiments apropiats, però actualment a les platges convencionals —és a dir, aquelles on és exigida una mínima cobertura—, predomina la diversitat, amb més presència de banyadors de cos sencer i biquinis complets que en èpoques precedents, sense haver pogut determinar si es tracta d'una revifada del pudor o d'una tendència estilística. El futur ens ho dirà.

Dels bombatxos al tanga, passant pel mallot i el biquini, una història de moral, prejudicis, modes, sensualitat, audàcia i alliberament. O el que és el mateix: el prodigiós viatge de l'increïble vestit minvant.

Ròmul Brotons i Segarra

en Sears **al centro de la moda**

El Bañador... la prenda imprescindible para verano...

Escoge entre la extensa variedad de modelos y tallas, que en cada una completa y brillante gama de colores, telas y tallas. Lo nuevo SEARS, variedad, con la calidad y garantía de las más prestigiosas marcas...

- Yalisere
- Orchidee
- University
- Pez d'Or
- Alarcón
- Triumph
- Athletic
- Justzen
- Jacqueline
- Warner's
- Oasis
- Creaciones Inés
- Turbo
- Reig
- Cabé
- Heinzemann

Industria: Constante y Dinámico el 1977

SEARS EN ESPAÑA S.A. BARCELONA

EN COMPLETO PAGO AL CREDITO SEARS EN ESPAÑA S.A. BARCELONA

Apromiamento GRATUITO en el propio edificio

Abierto por noche (Segunda hora)

El 1973 —data de publicació d'aquest anunci dels magatzems Sears de Barcelona— l'oferta s'havia diversificat, amb biquinis i banyadors de cos sencer, llisos o amb estampats florals, amb inclusió d'alguns models de tall original.